

L'atenció comunitària a l'Institut Català de la Salut

"El repte de la comunitat"

Jaume Benavent
Subdirector d'Atenció Primària i Integració de
Serveis

Generalitat de Catalunya
Departament de Salut

Institut Català
de la Salut

"El repte de la comunitat"

- 1. Salut comunitària: Concepte
- 2. Experiències històriques, antecedents
- 3. Desenvolupament coherent d'experiències.
Requeriments metodològics i organitzatius
- 4. Entorn organitzatiu i institucional que afavoreix la orientació i les activitats comunitàries
(PIAPISC, SP i AP, GTS,...)
- 5. Estratègia, Valors i Organització de l'ICS
- 6. Posicionament de l'ICS davant aquest repte
- 7. Limitacions i dificultats

"El repte de la comunitat"

1. Salut comunitària: Concepte

- Actuacions de l'atenció primària *en el sí de la comunitat*, més enllà del centre i de l'individu, adreçades al conjunt de la població, i idealment planificades i prioritzades amb la participació dels principals actors de la comunitat, amb metodologia APOC (A.Primària Orientada a la Comunitat).

"El repte de la comunitat"

1. Salut comunitària: Concepte

- Avui hi podem incloure especialment les activitats de *programes institucionalment promoguts* com:
  - Programa **Salut i Barris**
  - Programa **Salut i Escola**
  - **PAAS** (PLA INTEGRAL PER A LA PROMOCIÓ DE LA SALUT MITJANÇANT L'ACTIVITAT FÍSICA I L'ALIMENTACIÓ SALUDABLE)
  - Les actuacions **grupals** en general, dirigides a promoció i prevenció de la salut
  - Totes les estratègies d'aproximació dels serveis sanitaris a la població:
    - Programa "**Pacient Expert**"
    - "**Projecte ciutat**": Plantejar l'atenció comunitària en concepte ciutat, coordinant els diversos EAP i amb la col·laboració de l'Ajuntament i d'altres entitats. (S. Feliu, S. Boi i altres grans ciutats de Baix Llobregat)
    - Programa d'Intercanvi de Xeringues (**PIX**)
- Cal entendre que totes elles són estratègies diverses d'intervenció en la comunitat, que si bé idealment han de disposar de metodologia APOC i formar part d'una estratègia participada, ajuden a orientar els serveis a la comunitat. En totes elles participen els EAP de l'**ICS** ben activament.

"El repte de la comunitat"

2. Experiències

- Les experiències de l'atenció primària de l'ICS en SALUT COMUNITÀRIA es remunten a l'inici de la Reforma de l'AP, si bé han crescut molt els darrers anys.
- Diversos Equips, i amb diverses orientacions, situacions i entorns, han iniciat de fa temps activitats i programes comunitaris, encara que amb diversitat de situacions pel que fa a l'avaluació, i la implicació i participació dels agents de la comunitat.
- Concretament, a la **Xarxa AUPA**, que aglutina EAP amb projectes comunitaris i que dinamitza la salut comunitària, el **64%** dels centres adscrits són de l'ICS. Disposen també de projectes molt diversos quant a l'abast i al moment del procés de desenvolupament.

"El repte de la comunitat"

3. Requeriments metodològics i organitzatius

Metodologia APOC:

- Anàlisi preliminar de la situació
- Identificació de les necessitats de salut
- Priorització -> Diagnòstic Comunitari
- Planificació de la intervenció
- Avaluació de la intervenció

- PARTICIPACIÓ COMUNITÀRIA

"El repte de la comunitat"

3. Requeriments metodològics i organitzatius

- L'Atenció Primària Orientada a la Comunitat (APOC) es defineix com la pràctica unificada de l'Atenció Primària individual i familiar amb l'Atenció Comunitària, dirigida a millorar la salut de la comunitat com un tot.

Xarxa AUPA: De treballar en i amb la comunitat a treballar amb orientació comunitària

"El repte de la comunitat"

3. Requeriments metodològics i organitzatius

- Orientació comunitària, perspectiva comunitària: una opció PROFESSIONAL
  - Rols especialment implicats son infermeria i treball social, però no exclusius
  - La importància de la infermeria en el model actual permet i afavoreix la orientació comunitària
- La perspectiva dels DETERMINANTS SOCIALS DE LA SALUT, i per tant de la Salut Pública, ha de donar coherència a les actuacions
- Els serveis d'A.P. estan oberts a cooperar i co-incidir en la salut de la població. Cal una adaptació progressiva de visions conjuntes.
- És essencial la *Participació comunitària*, i per tant el coneixement de la comunitat local
- Cada EAP és un cas diferent i pot tenir un esglaó de desenvolupament d'una estratègia comunitària, més ambiciosa o coherent o més incipient. Es tractarà d'un **PROCÉS** que cal iniciar i seguir...
- Cal comptar amb l'actitud i la implicació, així com amb la **formació** dels professionals
- Això sí, sempre caldrà la prioritització, i per tant comptar amb la **eficiència** de les intervencions. Cal que el suport metodològic i la visió del conjunt vinguin de CatSalut i de la Salut Pública.

Generalitat de Catalunya
Departament de Salut

Institut Català de la Salut
Direcció Adjunta
d'Afers Assistencials

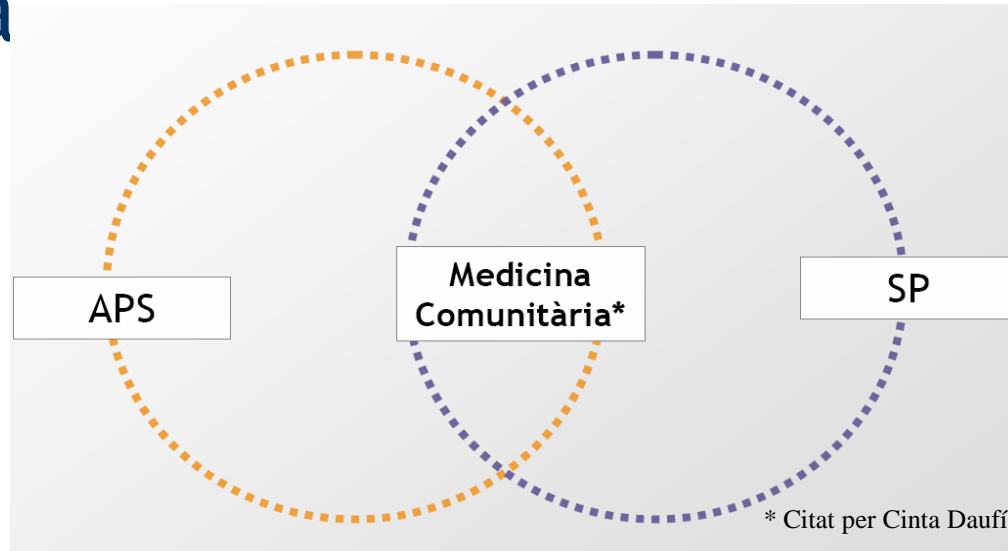
"El repte de la comunitat"

4. Entorn organitzatiu i institucional:

- **La Llei 18/2009 de Salut Pública**, i el seu desenvolupament, amb el desplegament de l'Agència de Salut Pública.
L'Agència de Salut Pública ha de representar una referència pels Equips d'Atenció Primària per treballar en atenció comunitària
- **Els GTS** com a organització de governança integradora compartida als territoris.
- El **Pla d'Innovació de l'Atenció Primària i la Salut Comunitària**, nou marc per a l'A.P., ja prioritza entre els projectes seleccionats la salut comunitària (Farmàcies comunitàries, *Cartera de serveis comunitaris a nivell territorial*). Caldrà avançar en definir aquesta cartera, amb la participació de tots.

L'APS i la SP: un camí per recórrer, un punt de trobada

APS

- Pressió assistencial
- Actuacions individuals
- APS desconnectada de la planificació
- Manca d'eines i tradició per la SC

SP

- Orientada a la població general o grans pobl.
- Programes verticals
- Desconnectada del món local
- Desconnectada i desconeixedora dels EAP
- Disposa de S.I., suport metodol. i coordinació

"El repte de la comunitat"

5. El Pla estratègic de l'ICS així com la seva definició de missió, visió i valors, en tant que empresa pública, incorporen els elements que sustenten necessàriament una orientació dels seus serveis a la comunitat:

Missió, visió i valors

- **Missió**
Donar una atenció d'excel·lència a la població, desenvolupant també la docència i la recerca en l'àmbit de la salut a Catalunya.
- **Visió**
Ser l'organització de referència i lider en el sistema de salut català, tant en l'assistència com en la docència i la recerca.
- **Valors**
El comportament de les persones que treballen a l'ICS ha de regir-se per uns valors compartits per tots, coherents amb la missió de l'empresa.

Entre els valors ètics que han de guiar les actuacions de l'ICS destaquen el posicionament del ciutadà com a eix central del sistema sanitari, mentre que els professionals constitueixen l'eix central de l'organització; el compromís amb la sostenibilitat econòmica i social; la simplificació organitzativa; el diàleg i la transparència; l'atenció integral a les persones, i la integració activa, respectuosa i coresponsable en el sistema sanitari de Catalunya.

♦ Canvi	♦ Competència	♦ Compromís	♦ Confiança
♦ Cooperació	♦ Equitat	♦ Il·lusió	♦ Implicació
♦ Innovació	♦ Integritat	♦ Respecte	♦ Responsabilitat
♦ Seguretat	♦ Sensibilitat	♦ Servei públic	♦ Sostenibilitat

"El repte de la comunitat"

▪ **Valors**

El comportament de les persones que treballen a l'ICS ha de regir-se per uns valors compartits per tots, coherents amb la missió de l'empresa.

Entre els valors ètics que han de guiar les actuacions de l'ICS destaquen

- el posicionament del ciutadà com a eix central del sistema sanitari, mentre que
- els professionals constitueixen l'eix central de l'organització;
- el compromís amb la sostenibilitat econòmica i social;
- la simplificació organitzativa;
- el diàleg i la transparència;
- l'atenció integral a les persones, i la integració activa, respectuosa i co-responsable en el sistema sanitari de Catalunya.

L'atenció primària de l'ICS: Orientats a la comunitat

Valors en actiu:

Autonomia de gestió

Cartera de serveis més definida

Treball conjunt amb altres, cooperació. Aliances

Integració de serveis

"El repte de la comunitat"

6. Posicionament de l'ICS davant aquest repte

L'ICS aposta per donar suport als projectes comunitaris fins ara endegats i desenvolupats, i, prenent com a model les experiències més avançades, establir-les com a referents per tal que cada EAP avanci des del seu punt de partida cap a una orientació i implicació progressiva amb la resta d'agents de la comunitat. (Estem en disposició d'iniciar, per tant, una extensió a cada Gerència Territorial a partir d'EAPs avançats)

Si bé és cert que ha calgut prioritzar l'atenció a la demanda, i que l'accés als serveis i l'orientació al ciutadà són eixos fonamentals, inclús del **Pla d'Innovació a l'atenció primària**, aquest també porta el títol de **salut comunitària** i també ha quedat prioritzat el de salut comunitària com un dels projectes, i de fet hi han treballat diversos EAP.

L'ICS aposta per donar suport a les estratègies compartides que el CatSalut lideri

(Cas de BCN: Àrees d'Integració de Serveis, comitès operatius...)

- No pot ser d'una altra manera des del moment que estem presents als GTS, i per tant formalment compromesos amb les institucions presents a cada comunitat, i seran els GTS els àmbits on millor es poden definir les estratègies d'acostament conjunt i de treball en xarxa amb objectius comuns.
- L'ICS té una organització desconcentrada i integrada als territoris, que ho facilita
- La integració progressiva amb els **equips territorials de salut pública i el treball en xarxa** és una aposta clara.

"El repte de la comunitat"

La Salut Pública i l'Atenció Primària

- L'APS és l'àmbit idoni en el qual s'ha de desenvolupar la SC:
  - Confluint-hi els recursos de SP i APS
  - Mitjançant una veritable Integració de serveis
  - L'APS té l'encàrrec de cuidar la salut de tota la població, la que demanda i la que no. L'estratègia més adient per cuidar-se de tota la població és pensar-hi en tota la comunitat, junt amb tots els recursos implicats. I fer-ho efectiu a cada territori amb aquests agents.

L'ICS, i els seus EAP, han apostat i donat suport a tots els projectes institucionals que impliquen a la comunitat: **S. i Barris** (més de 100 EAP implicats, en diverses fases, la majoria de l'ICS), **S. i Escola, PAAS, PIX**, etc.

- La **Formació** és sovint un punt de trobada alhora que una necessitat per posar en marxa processos. En el cas dels projectes comunitaris, i en el context d'integració de xarxes i professionals de salut pública i d'AP, ha mostrat un gran valor facilitador.

Institut Català de la Salut:

■ Direcció Gerència

– Direcció Adjunta d'Afers Assistencials

- Atenció Especialitzada
- Centre de Competències Funcional
- Subdirecció d'Atenció Primària i Integració de Serveis
  - Àrea de Recursos i Projectes d'Atenció Primària
  - Àrea Desenvolupament Clínic
  - Àrea de Salut Pública i Salut Comunitària

Funcions

■ SALUT PÚBLICA:

- Portar a terme l'adequada coordinació entre l'ICS i les instàncies que s'escaiguin en l'àmbit de les polítiques de salut pública (DS, DGSP, IES,...)
- Donar compliment al previst a la **Llei de Salut Pública de Catalunya** i al context de la Reforma de la Salut Pública, quant a coordinació amb els serveis assistencials de l'ICS
- Endegar el procés d'Integració dels serveis de salut pública i d'atenció primària

■ SALUT COMUNITÀRIA:

- Desenvolupar dins l'ICS, i col.laborar a desenvolupar, el **Pla d'Innovació d'Atenció Primària i Salut Comunitària**, i en concret allò corresponent a la salut comunitària
- Coordinar i impulsar les experiències territorials de l'ICS en salut comunitària, conjuntament amb la Direcció de Cures
- Coordinar l'ICS, conjuntament amb la Direcció de Cures, amb les instàncies que s'escaiguin tot seguint les directrius i el model definit de salut comunitària (DS, IES,...)

7. Limitacions i dificultats

Recursos

Formació de professionals. N'hi ha oferta, especialment per part de l'IES, i en el marc de la Xarxa AUPA...

Excès d'estructures, i necessitat de coordinació d'estructures insitucionals i professionals.

Coordinació. Ctès Operatius ad hoc (Bcn)

Inclusió en cartera de serveis. Contracte programa, ...

(Cal el lideratge i la conducció de CatSalut per les estratègies institucionals d'integració/coordinació, més enllà de les iniciatives locals i professionals dels EAP).

"El repte de la comunitat"

Gràcies!